

Svar Rek. 5/2019 - Norden som foregangsregion for å motvirke utenforskap i Norden

1. Rekommandasjon

Rekommandasjonen har følgende ordlyd:

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

Å sette fokus på utenforskap og at Norden skal være en foregangsregion for systematisk å motvirke utenforskap i vårt samfunn gjennom å se på ulike modeller for å fremme sosiale investeringer i forebyggende innsatser

At Arni Pall Arnasons forslag fra arbeidet med den strategiske gjennomlysningen av det nordiske sosialsamarbeidet anvendes i arbeidet for å motvirke utenforskap i Norden for utsatte barn og unge, utsatte voksne, innvandrere, eldre samt personer med funksjonsnedsettelse

2. Meddelelse fra Nordisk ministerråd

Nordisk ministerråd er enig i Nordisk råds anbefaling om å fokusere på utenforskap og innsatser som motvirker utenforskap i Norden. Árni Páll Árnasons rapport «kunnskap som virker i praksis – styrket nordisk samarbeid på sosialområdet» peker på viktigheten av å ha et mer kunnskap og etterspørselsbasert sosialsamarbeid i Norden, som vektlegger velfungerende og effektive innsatser. I sin første gjennomgang av Árnasons rapport har Ministerrådet for sosial- og helsepolitikk, MR-S, blitt enig om hvilke tema og anbefalinger som skal prioriteres i en første tid fremover.

Bakgrunn

På MR-S møtet 27 mars 2019 holdt ministrene en temadiskusjon om utsatte barn, unge og voksne med særlig fokus på brukerdeltagelse sett i lyset av forslag 6 - sosiale innsatser med fokus på brukeren, 8 - utsatte barn og unge og 9 - utsatte voksne i Árnason-rapporten, og ga EK-S i oppdrag å konkretisere ulike tiltak i nordisk regi som en oppfølging til rapporten og ministrenes drøftelse.

Som det fremgår av rapporten er synliggjøring og inndragelse av utsatte barn, unge og voksnes synspunkter i utviklingen av innsatser og tjenester på området et viktig element. Rapporten nevner også at det er viktig at mennesker i en sosialt utsatt situasjon har en sterk stemme i diskusjonen og utformingen av de sosialpolitiske tiltak som omfatter dem selv, og hvor frivillige organisasjoner har en vesentlig oppgave.

Ministrene pekte på viktigheten av å dele kunnskap om innsatser som allerede pågår i Norden og hva som fungerer best. Tidligere, nærere og bedre sammenhengende hjelp ble trukket frem som en sentral målsetting, hvor brukerne står i fokus og kan øve innflytelse på de prosesser og beslutninger som omfatter dem selv. Videre ble barnefattigdom og bristende omsorg pekt på som en stor utfordring, og sterkere satsninger innenfor et styrket barnerettighetsperspektiv som sentrale i denne sammenhengen. Økende psykisk uhelse blant barn -og unge ble trukket frem som en av fremtidens store utfordringer som krever nye og tidligere innsatser, også sett i fra et folkehelseperspektiv. Mange unge står i dag utenfor både utdanning og arbeidsmarked og er derfor i faresonen for å havne i et langvarig utenforskap. Vekten av kunnskapsbaserte og etterspørselsbaserte løsninger og modeller for tverrsektorielt samarbeid hvor nasjonalt utviklingsarbeid knyttes opp til det nordiske ble understreket.

Det ble fremhevet at frivillige organisasjoner er sterke aktører både når det gjelder innsatser og inndragelse av brukere, og har mye å lære myndigheter og andre aktører om hva som fungerer best i praksis. Styrket samarbeid med frivillig sektor kan derfor være et viktig element i den videre utviklingen av vel fungerende tiltak overfor utsatte barn og unge, voksne, eldre samt personer med funksjonsnedsettelse, slik det også fremgår av Árnasons rapport.

Embedsmannskomiteén for helse og-sosialsaker, EK-S, besluttet på sitt møte 28 mai, som en første oppfølging til temadiskusjonen på MR-S, å støtte nye innsatser som fokuserer på kunnskap og erfaringsutveksling om brukermedvirkning som virker i praksis, samt å styrke dialogen med frivillige organisasjoner om utsatte voksne. Samtidig ønsker man å styrke fokuset på barns rettigheter, særskilt deres rett til deltagelse og inndragelse i saker som angår dem. En kommende nordisk markering av FNs barnekonvensjons 30-års jubileum kan være et viktig virkemiddel i denne sammenhengen, en nordisk kunnskapssammenstilling om utsatte unge, utenforskap og inkludering likeså. Styrket dialog med utsatte unge er også et prioritert område, der det f.eks. kunne bygges videre på det nordiske ungetoppmøtet som ble avholdt i København i november 2017 i samarbeid med frivillige organisasjoner som arbeider med unges mentale helse.

Det er viktig å understreke at Ministerrådet mottok Árnasons rapport for under et år siden. Oppfølgingsarbeidet er derfor i oppstartsfasen, og på MR-S i mars 2019 ble man enig om å strukturere arbeidet med først å fokusere på fem av forslagene i rapporten. Det vil derfor være behov for ytterligere prioritering av sosialområdet i flere år fremover, for å fullt utnytte potensialet i rapporten.

Behandling av rekommandasjonen i Nordisk ministerråd

Nordisk ministerråd konstaterer at det allerede finnes et godt samarbeid innenfor Norden om å motvirke utenforskap som kommer til å utbygges og styrkes ytterligere på bakgrunn av de 14 forslagene i Árnasons rapport. Bra eksempler på eksisterende samarbeid er arbeidet på funksjonshinderområdet og det svenske prioriteringsprosjektet «nabo» om unges sosiale inkludering i Norden. Felles for alle de ulike innsatsene er et grunnleggende mål om å forebygge marginalisering av sosialt utsatte og sårbare grupper i samfunnet. Gjennom Árnasons rapport er det kastet fornyet lys på viktigheten av

å fokusere og samle kunnskapen om innsatser som virker i praksis. Ministerrådet ønsker fortsatt, med inspirasjon fra Árnasons rapport, gjennom nordiske initiativer bidra til styrket kunnskapsgrunnlag og utveksling av erfaringer med vellykkede innsatser for inkludering på sosialområdet. Ministerrådets fremtidige arbeid med Árnasons rapport og utnyttelse av dens fulle potensiale er derfor avhengig av en fortsatt prioritering av sosialområdet.

Ministerrådet understreker at arbeidet med Arnasons rapport er fullt på linje med den nye visjonen om et sosialt bæredyktig Norden som skal fremme en inkluderende, likestilt og sammenhengende region med felles verdier, styrket kulturutveksling - og velferd.

Ministerrådet støtter derfor Nordisk råds anbefaling og anser herved at rekommandasjonen er oppfylt.